

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 38. De Procuratoribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

stentur Ecclesiasticis; nisi propriam causam, vel Ecclesie suae, aut miserabilium personarum, ut orphanorum & viduarum, quae proprias causas administrare nequeunt, prosequantur. *l. 1. §. ult. h. t.* Quod si Clericus contra Ecclesiam, à qua beneficium obtinet, coram Iudice laico advocatus vel procurator esse praesumpserit, spoliari eiusmodi beneficio tamquam ingratus potest, *d. e. ult.* Sic nec Monachi nec Religiosi licet Clerici non sint, advocacionis officio rectè funguntur *l. 2. h. t.* aded ut ne Monasterii quidem sui causas agere valeant, nisi Abbas id ipsis mandaverit & impetaverit; idque sive agatur coram Iudice Ecclesiastico, sive laico.

Et in hoc differunt Religiosi à Clericis non Religiosis, quod hi coram Iudice Ecclesiastico advocatum agere possunt. Imo si in minoribus stipendium ex officio Ecclesiastico, unde commodè alantur, licet in utroque foro advocati officium exercere, *arg. d. c. 1. à contrario sensu*, quod valet, quando contrarium nusquam in Iure est expressum, Panormit. *ibidem*. Vide Steph. Gratian. *Disceptat. forens. romo 1. c. 57. num. 22. & seqq.* ubi multos casus refert, quibus Clericus postulare potest.

Denique sententià Iudicis quidam postulare prohibentur: ut si Advocatis & procuratoribus postulandi officium, ob contumaciam vel delictum, aut aliam causam, ad certum aliquod tempus vel in perpetuum Iudex interdicit, procurator potest, *l. 1. in fine D. De officio Praefecti urbi, Martiana p. 6. in prin. in materia inquisitionis*: vel uti quia iussi ab eo patrocinari alicui, absque iusta causa id recula verint, *l. 7. Cod. eod.* vel quia cum clericis convenerint, ut rem, de qua litigatur, aut ejus partem, loco honorarii accipiant, *l. 5. Cod. eod.* Nam licet advocatus possit de iusto salario pacisci, *l. 1. §. si cui cautum cum seq. D. De variis extraord. cognit.* tamen huiusmodi pactioes de futuro litis emolumento prohibentur, ne ex iis occasione arripiant calumniosè litigandi, & variis artibus veritatem oppugnandi.

l. Sumptus D. De pactis.

TITULUS XXXVIII.

De Procuratoribus.

§. 1.

Quis dicatur Procurator.

1. 2. Ratio ordinis, & nominis.
3. Definitio Procuratoris enucleata.
4. Iure Canonico accipi latius nomen Procuratoris.

Inter eos, qui alieno nomine postulant seu causas agunt, primas obtinent Advocati qui alias Patroni & causidici appellantur, quique per allegationes ac rationes juris exponunt iudicii jura & causas suorum clientum, tamquam Iustitiae administratores, quod sanè magna est artis & doctrinae. Unde & munus eorum est publicum, honorificum, laudabile, *l. Laudabile Cod. de Advocatis diversor. Iudic.* multis gaudens privilegiis *supra passim videri licet d. cit. Cod.* Secundum verò locum obtinent Procuratores, qui munus magis privatum obeunt, alterum negotia gerentes, sive in iudicio, sive extra iudicium, in litibus sollicitandis ac prosequendis, in quibus proinde non tam opus est arte & ingenio, quam diligentia & quorum proinde munus est vile & onerosum, *l. Si quis procuratorem 34. C. De decurion. lib. 10. Imò vilissimum Joan. de Platea ibid.*

2. Dicitur autem Procurator quasi pro alio curator, nempe pro domino rerum & negotiorum, cuius nomine res & negotia gerit. In reductus enim necessarius usus fuit procuratorum, ut, qui rebus suis ipsi interesse non possunt, vel non volunt, saltem per alium possint agere & conveniri, *l. 1. §. usus. D. h. t.*

3. Procurator itaque est, qui aliena negotia mandato domini gerit seu administrat, *d. l. 1. D. h. t.* Genus definiti hic omisum subaudiendum est, Gestor, Administrator, seu Curator. Materia verò indicatur in verbis, *aliena negotia* nam uti res sua nemini servire dicitur, *l. in re cœmuni D. De servit. urban. praed.* ita nec in proprio negotio quisquam sibi est procurator.

Per hoc quod dicitur, *mandato domini*, distinguitur Procurator à Defensore & Negotiorum gestore, qui sine mandato defendit & nego-

Q

negotiat, § *igitur Inst. De obligat. qua ex qua-*
si contractu nasci quavis variis in legibus is quo-
 que, qui sine mandato negotiis alienis sese offert
 & quialiquid negotii nostro nomine gerit. Pro-
 curator vocetur qui verius Negotiorum gestor
 dicitur, *l. Qui hominem 34. §. si gener & l. Si quis 58*
D. De solusioib. & aliis Quoties tamen additur
 nomen, verus, intelligitur is dumtaxat, qui man-
 datum habet, vel cui id ipsum, de quo agitur, aut
 totorum negotiorum commissa & credita est ad-
 ministratio, *l. Pomponius 40. §. 1. D. h. t.*

Per eandem partem distinguitur Procurator à
 Tutore, Curatore, & similibus aliis, qui non
 mandato domini, sed publica auctoritate, vel le-
 gis, vel Magistratus, vel gestoris, administrant.

Verbum, *erit*, seu *administrat*, distinguit Pro-
 curatorem ab Advocato, quia Advocatus non ge-
 rit privatim negotia aliena mandato domini, sed
 pro alterius causa dicit & advocat, seu jus partis
 explicat & merita causæ allegat. Similiter à
 Nuntio, penes quem non est jus administrandi
 seu gerendi negotium alterius alieno nomine,
 sed nudum dumtaxat factum exequendi.

4. Porro jure Canonico latius patet nomen Pro-
 curatoris: eoque venit etiam is qui à non domi-
 no constituitur, veluti à Prælato, vel aliis Clericis
 in causis Ecclesiasticis. *c. 1. & passim h. t. c.*
Olim inf. De restitut. spoliat. Sic quoque Univer-
 sitas vel Collegium rectè procuratorem constitu-
 it, qui tamen proprio nomine Syndicus vel actor
 appellari solet: Ideoque ut data definitione tales
 etiam procuratores comprehendantur, addi po-
 test, *vel quasi dominus.*

§. II.

Divisio Procuratorum,

1. Procuratorum alii Extrajudiciales, alii Judi-
 ciales.
2. Virique vel Generalis vel Specialis.
3. Et differentia eorum.
4. Item procurator alius verus alius Fal-

Procuratorum alii sunt extrajudiciales,
 nempe qui ad negotia extra iudicium tra-
 ctanda & explicanda constituuntur, de quibus
 in Tit. D. & C. De mandatoribus: alii Judiciales,
 qui in iudiciis versantur, & lites prosequun-

tur alieno nomine vocanturque Procura-
 tores ad lites, de quibus passim h. t. & Cod. eod.
 et constituuntur utriusque tam presentes & coram
 apud acta scilicet Prælidis vel magistratus, quam
 absentes per epistolam vel nuntium, *l. 1. 2. 3. 6. D.*
h. t. l. 1. D. Mandati l. Eum §. Iulianus de constitu-
ta pecunia. Paulus 1. Sent. 10. §. 1. modo confen-
tiant seu ratum habeant. si ve expresse si ve tacite.
 Et vel purè, vel sub conditione aliqua: vel in
 præsens tempus, nimirum ut statim negotia ge-
 rere incipiant seu lites prosequantur; vel in di-
 em, v. g. post Kalendas talis vel talis mensis, &
 non ante *l. Item & ad litem 3. D. h. t.* vel ad diem,
 v. g. usque ad annum *d. l. Item & ad litem.* Et tum
 si expiret tempus, puta quia Judex impeditus
 fuerit, non potest ultra diem agere, etiam lite
 contestata. Calvojus, in *praxi §. procurator consil.*
1. n. 4 ubi tamen *n. 5. & seqq.* ex Aretino distin-
 guit, ut, si constitutus fuerit generaliter ad om-
 nes causas, possit etiam finito tempore causam
 prosequi: si ad unam litem tantum, & quidem ex
 parte actoris, ut tum adveniente die expiret ejus
 officium, si verò ex parte rei ut cum actori liceat
 ab initio litis eum repellere: quia videtur reus
 velle actorem distrahere in plures adversarios,
 quod facere nequit.

Rursum constituuntur aut cum clausula, *cum*
libera, hoc est cum potestate plena & libera agen-
 di, faciendi vel administrandi omnia, & quæ-
 cunque ipse dominus agere & facere in causa seu
 negotio coram posset: vel sine tali clausula.

2. Extrajudicialis quoque duplex est, aut uni-
 versorum bonorum seu negotiorum, *l. Procurat.*
63. D. eod. aut unius alicujus vel alterius rei seu
 negotii, *l. §. D. eod.* Similiter Judicialis vel est
 Generalis; ad omnes scilicet lites; vel Specialis
 ad unam aliquam litem prosequendam consti-
 tutus *d. l. 1. §. 1. D. eod.* Mandatum tamen ge-
 nerale ad negotia, etiam ad judicialia se exten-
 dit, *c. qui generaliter eod. in 6.*

3. in eo autem distinguitur Procurator Ex-
 trajudicialis à Judiciali, quod ille dari possit
 major xvii. annis: ad lites vero non nisi major
 xxv. annis, saltem de jure Canonico, *d. c. Qui*
generaliter §. fin. eod. in 6. tum propter benefi-
 cium restitutionis, quod minori competit *l. Minor*
25. D. eod. tum quia non censetur idoneus ad
 alienas lites peragendas, quippe qui legiti-

§. III.

Quis constituere Procuratorem possit.

1. Procuratorem constituere potest dominus res idoneus ad obligandum se.
2. Dare Procuratorem nemo cogitur.
3. Prohibetur dare minor.
4. Excommunicatus.
5. Bannitus.
6. Captus ab hostibus.
7. Syndicus Universitatis, ante litem contestatam, &c.

1. **P**rocuratorem propriè dictum, constituere potest quilibet ad se obligandum idoneus & rei, de qua agitur, dominus, Glossa in l. Neque Cod. eod. idque in causis tam civilibus, quam criminalibus, nisi lege expresse prohibeatur. Ideoque minores, cum auctoritate tutorum & curatorum suorum, si eos habeant non verò ipsi tutores aut curatores, procuratorem rectè constituunt, d. l. Neque: nisi tutor, curatorve per litem contestationem fuerit antea ejus factus dominus, d. l. Neque l. Quod quis 8. §. l. Nulla 23. Cod. eod. Dixi, dominum rei de qua agitur, posse procuratorem propriè dictum, constituere, quia latius accepto eo vocabulo etiam Universitatis scholarum procuratorem constituit, c. Quia in causis 7. §. 6: ult. h. e. item Collegium & Monasterium. c. Cum causam inf. De jurament. calumnie. Murus autem & surdus dant procuratorem eo modo, quo possunt, nempe nudo vel scriptura.

2. Procuratorem verò dare cogitur regulariter, nisi velit, idque in causis gravioribus, c. 2. h. e. Pia sec. q. 2. c. 4. tit. 2. n. 7. Si tamen persona, quæ de causa pecuniaria litem instituit, sit illustris, quæque terrori possit esse Judici & adversario, tum & ad agendum & ad defendendum procuratorem constituere cogitur. Sicut & excommunicatus ad defendendum, de quo mox dicitur: itemque Monasterium, quando contra illud agatur, c. 2. inf. De in integrum restitut.

3. Prohibetur autem dare procuratorem ad lites, in primis Minor, tutorem vel curatorem non habens, exceptis quibusdam casibus, ut in actione injuriarum, l. Filius-familias 8. D. eod. Ratio est, quia cum ipse personam legitimam standi in judicio non habeat, alium ad

Neimam personam standi in judicio non habeat l. 2. Cod. Qui legit. personam &c. Quinimò in causis propriis agere per procuratorem cogitur, l. fin. Cod. legit. iudicibus: excepto, quod in beneficiis & aliis causis spiritualibus, & dependentibus ab eisdem, possit major xiv. annis per se, vel per procuratorem, agere & defendere, nullâ patriæ potestatis vel voluntatis habitâ ratione. Alioquin si minor sit xiv. annis, in hujusmodi causis nec agere nec defendere per se potest: sed per Episcopum vel ejus Officialem ad hujusmodi lites ei curatorem dandus erit, c. fin. de iudicis in 6. Sic etiam Delegatus Sedis Apostolicæ in causis, quæ coram se agitantur, minori xiv. annis potest curatorem, vel auctoritatem constituendi, dare, d. c. fin. §. delegatus.

Secundò, differunt, quod procurator ad negotia liberè quodcumque alium substituere possit, d. c. 1. §. fin. eod. in 6. non item procurator ad iudicia; nisi vel per litem contestationem factus fuerit lites dominus, l. Neque l. Quod quis l. Nulla Cod. eod. vel à domino, substituendi potestatem habeat, vel in rem suam datus sit, d. c. 1. eod. in 6. Dicitur autem in rem suam constitui, qui constituitur quidem ad alienum negotium mandato domini gerendum, sed ad suum emolumentum, l. Servum §. fin. D. eod. Talis est, cui dominus actiones suas quoquo modo cessit, l. Si quis §. l. procurator D. eod. l. 8. §. ult. D. mandati, qui cum mandatis & cessis sibi ab alio actiones exerceat, Procurator quidem dicitur: quia tamen non in alienam, sed in suam rem & utilitatem, actiones cessas sunt, & omne commodum eum respicit, dicitur datus in rem suam, c. 4. C. eod.

4. Denique Procurator alius dicitur Verus, qui legitimo mandato munitus est; alius Falsus, l. Licet Cod. eod. l. Falsus Cod. De furtis, l. Licet D. De iudicis, qui mandatum non habet, vel habet quidem, sed ab eo, qui dare non potuit, vel habet insufficientem, aut ad negotium de quo agitur, impertinens: ut si proferat mandatum generale in causa exigente speciale mandatum, vel revocatum, aut alio modo extinctum; & sic de similibus.

hoc reddere legitimum nequit: quamvis si constituerit procuratorem, & pro ea pronuntiarum fuerit, favore ætatis talis constitutio rata habeatur, *arg. l. Non eo minus Cod. eod.* quod ipsum à fortiori obtinet in pupillo.

4. Secundò, Excommunicatus constituere non potest procuratorem ad agendum, *c. ult. h. tit.* quia talis jurisdictione pro mortuo habetur, *can. Nemo Episcoporum X. q. 3.* Dixi, ad agendum quia ad se defendendum potest & cogitur dare, *c. Intelleximus inf. De iudiciis*, quia absurdum & iniquissimum foret, excommunicationem, quæ pœna est, & quæ proinde nocere debet excommunicato, ei prodesse in præjudicium alterius, cui non teneretur in iudicio respondere, nec per se, nec per procuratorem, *l. Evidenter D. de except. res iudicata.*

Tertiò Bannitus, quia is quoque, amissis bonis omnibus, civiliter mortuus censetur, *Gall. lib. 2. De pace publica. c. 12. per tot.*

Quartò, Captus ab hostibus non procuratorem, sed actorem constituit, quia quamdiu in potestate est hostium, sui juris non est, nec rerum suarum dominus, *l. Ab hostibus D. Ex quibus causis majores, &c.*

Quintò Syndicus uaiuersitatis, tutor, curator, ante litem contestatam non constituunt procuratorem, quia antea non sunt litis domini.

§ IV.

Quis constitui possit Procurator.

1. Dari potest quilibet non prohibitus modo consentiat.
2. Etiam filius-familias.
3. Unus, vel duo pluresve.
4. Prohibentur dari minor 25. annis, famina, miles, &c.
5. Non verò infames.
6. Prohibetur & fiscus.

1. **C**onstitui autem potest Procurator quicumque certa aliqua lege non prohibetur, *Hoffens. in Summa h. t. c. 1. eod. in § 1. Mutus 43. D. eod.* præsens sive absens, modò consentiat seu ratum habeat, *l. 1. § fin. & l. 2. D. eod. c. Licet. 7. eod. in § 6. c. Cum dilecta inf. De confirmat. nulli: & quidem solo consensu; sive expressio, veluti per pactum, nuntium, litteras, ratihabi-*

tionem; sive tacito, ut cum dominus præsens permittit alteri causam suam agere, vel procurator constitutus mandatum recipit, nec contradicit, *Clement. 1. eod. t.* etiam solo nutu, dummodò Notarius, qui conficit instrumentum, exprimat signum, quod tunc habetur loco vocis. *Calvol. ex Baldo in praxi §. Procurat. Concl. 1. ni* Requiritur tamen utriusque consensus, & constitutum & constituentis, quia ut nemo regulariter constituere procuratorem cogitur, ita neque invitum quis procuratoris officium subire compellitur, *d. c. Licet eod. in § 6. l. Filius-fam. §. invitum D. eod.* ubi dicitur, invitum dici non tantum eum, qui contradicit: sed eum quoque, qui consensisse non probatur.

2. potest igitur procurator constitui, non solum paterfamilias, qui est sui juris, sed & filiusfam. *c. Non iniustus 14. h. tit.* etiam sine patris consensu, modò legitimam habeat ætatem, & non sit minor xxv. annis, *l. Exigendi Cod. eod. tit.*

3. Insuper constitui potest vel unus tantum, vel duo, aut plures, *c. Si duo eod. in § 6.* & hi vel simul vel conjunctim; quo casu unus sine alio admitti non debet, *d. c. Si duo*; nisi quod in causis beneficialibus usæ receptum sit in Curia ut valeat processus cum uno, de qua praxi testatur *Vestri. in Praxi l. 4. c. 5. n. 18. Piafec. 2. p. c. 4. art. 1. n. 8.* vel in solidum; quo casu præventioni locus est, potiorque conditio occupantis negotium per litem contestationem: nisi in constitutione contrarium caveatur, nempe quod non fiat, vel non fiet melior conditio occupantis, *l. Pluribus 32. D. eod. d. c. Si duo*: exceptis causis electionum, postulacionum, provisionum, & aliorum negotiorum Ecclesiasticorum, in quibus, quia celeriore expeditionem exigunt, pluribus in solidum constitutis, potest Index, ne propter eorum concursum negotia intucari contingat, magis idoneum eligere, aliis exclusis, *d. cap. Si duo.*

4. Prohibentur dari procuratores, in Primis Minor xxv. annis ut antea diximus, Secundò, Mulier, quia officium procuratoris est virile, & apud ore sexus fæminei alienum: nisi vel in rem suam aut proprium luerum mandentur illi actiones, vel causa cognita pro parentibus a gratitudine ætateve impediis, eidem agere ob defectum aliorum, permittatur, *l. Neque famina l. Famias D. eod.* Tertiò, Miles in aliena cau-

na causa, etiam volente adversario, ne ea occasione à militia avocetur, l. *Militem* 7. l. *Qui stipendia* 9. *Cod. eod.* nisi in rem suam aut suæ cohortis nomine agat, l. *Filius* 5. *l. veterani* D. *ead.* Quartò, Decuriones, & digniores aliis, quia procuratoris vile est officium, l. *Si quis* 16. l. *Si quis* 34. *Cod. de decurionibus* l. 10. Quintò, Medici & Professores Item Servus, quia legitimam personam standi in iudicio non habet, l. 1. *& toto tit. C. Qui legit. person. standi in iud. non habeant*: Furiolus, qui contentus caret, l. 2. *l. furiosus* D. *ead.* Similiter mutus & surdus, licet ad negotia procuratores dari possint, non tamen ad litem prosequendam l. *Mutus* 43. *in princ. D. eod.*

5. Infames olim procuratores nec dare nec dari poterant Paul. lib. 1. *Sent. tit. 2.* at jure civili procurare possunt, *l. fin. Inst. De exceptionibus*; quia procuratoris officium non est dignitas, à qua removeri debeant, sed onus & quidem vile reputatum. Jure verò Pontificio tales pro Ecclesiasticis non admittuntur, sed tantum pro laicis & secularibus. Panormit. *in c. Imperatorem* n. 9. *inf. De juramento calump. & Prohibetur etiam reus criminis capitalis, l. Reus* C. *ead.* Re demptor alienæ litis, l. *Litem* 15. *C. eod.* Excommunicatus, *c. Intelleximus inf. De iudiciis.* * 6. Præterea Fideus, Universitas vel Civitas, ne potentia vel gratia in re privata causam alteri s. partis reddat deteriorem, *c. 3. & toto tit. Cod. Ne fidei vel privat. & c. Fideus* quidem, pro ut repræsentat totam universitatem, procurator esse solet; sed si interveniat, ut procurator privatus nisi aliunde ejus gratia aut potentia ostendatur formidolosa, *toto tit. Cod. Ne liceat potenti- oribus & c.* Denique qui Reipublicæ causa at futurus est, aut inciturus Magistratum, aut perpetuo morbo tenetur, aut in vitus iudicium pati non potest, idoneus procurator ac defensor non intelligitur, l. *Neque* 34. *D. eod.*

§. V.

In quibus causis constitui possit.

1. Admittitur in omnibus non prohibitis specialiter.
2. Prohibetur in publicis iudiciis alieno nomine.
3. Item in criminalibus; & quatenus.
4. In privatis iudiciis quatenus.
5. Et in popularibus causis.

1. Ceterum in omnibus causis & negotiis constitui potest, in quibus non reperitur prohibitum constitui procuratorem. Cum enim hoc edictum sit prohibitorium, quid non invenitur prohibitum nominatim debet intelligi concessum, l. *Cum Prætor* D. *de iudiciis.*

2. Non admittitur autem Procurator, neque ad agendum neque ad defendendum alieno nomine, in publicis iudiciis. l. *penult. §. fin. D. De publicis iudiciis* l. 2. 3. *§. 5. Cod. De his qui accusare possunt*; nisi quis ita de publico agat, ut & privatum commodum defendat: nam hoc casu, causa cognita, permittitur procuratorem dare; & postea aliud agens exceptione repellitur l. *Non cogendum* 45. §. 1. *D. eod.*

3. Præterea in non publicis, sed in criminalibus, & ejusmodi, ut poena supra relegationem damnato imponi possit, d. l. *penult. §. ad crimen* D. *de publi. iudic.* & ibi Bartol. & D. D. præterquam ad allegandam absentiam causam, l. *Absens* 71. *D. h. r. Maranta* p. 4. *Spec. aurei dist. 1. nu 3. & seq.* nisi de crimine agatur civiliter ad poenam pecuniariam, prout de omnibus agi potest l. *unicæ* *Cod. Quando civilis actio præjuvaret criminali*, aut nisi de adulterio agatur coram Iudice Ecclesiastico ad thori separationem, *c. Tua* h. *tit.* Vide Marantam p. 4. n. 51. & seq.

4. An autem in privatis iudiciis admittatur procurator, controvertitur: & dici potest, admittendum, ubi poena præstituta est aut certa petitur, quæ sit minor relegatione, l. *Licet* D. *ead.* Si autem poena sit arbitraria, uti quando agitur de suspecto tutore, non admittendum, quia tum pro ratione circumstantiarum augeti potest, etiam usque ad mortem; & illa poena procuratori imponi non potest.

5. In popularibus causis distingui solet, ut actor procuratorem dare non possit, nisi suam injuriam principaliter prosequatur, quia alias publica non sua causa est: pro reo autem alius rectè interveniat; quia privatam causam, hoc est pecuniariam, quæ istis actionibus peti solet, rueret, d. l. *Licet in princ.* Vide Wesenb. *in Parat. D. h. r. num. 5.*

in Parat. D. h. r. num. 5.

§. VI.

D 3

§. VI.

§. VI.

De mandato Procuratorio.

1. Regulariter nemo admittitur sine mandato.
2. etiam cum generaliter ad negotia & judicia constitutus intelligitur.
3. Defensionem tamen rei suscipere sine mandato quilibet potest.
4. Fines mandati à procuratore diligenter servandi.

Quamquam conjunctæ personæ, quales sunt parentes, fratres, affines, liberi, liberti, & similes, usque ad quartum gradum, secundum Holt in Summa h. t. n. 13. inter quos etiam est bastardus, juxta Pecki. De jure sistendi c. 3. Reyger in Thesaur. Libri V. Procurator n. 71 pro contanguineis; item maritus pro uxore, absque mandato procuratores esse possint dummodo caveant de rato, l. Pomponius § fin ff. eod. c. nonnulli § fin sup. De rescript. Glor. in c. 1. h. t. l. Marius C. eod. tamen non solet alias admitti in judicio, tãquam procurator alterius ad agendum, nisi de mandato suo legitimè & plenè docuerit, d. e. 1. h. t. l. Non solum § qui alieno D. eod. & ibi DD. ut ex eo appareat, quã potestatem habeat. Nam constitutus ad agendum in una causa, hoc ipso idoneus non est ad agendum in alia c. Constitutus 12. h. t. Ut neque constitutus ad acceptandum beneficium vigore gratiæ alterius, Joseph. Ludov. Conclus. 45. n. 29. Frustraque se defenderet reus in judicio abversus actorem, cum non cogatur dominus ratum habere, quàm quod cum eo, cui dedit mandatum, reus egerit, resque inter alios acta præjudicare aliis non possit aut debeat, l. Cod. Quib. res judic. non noceat.

2. Similiter licet procurator, constitutus generaliter ad negotia, etiam ad judicia datus, intelligatur, ut antè diximus: non tamen ad ea, quæ speciale mandatum exigunt: qualia sunt juramentum deferre adversario vel recipere, Mynsent 4. Obs. 99. in fine; vel cum eo transigere aut pacisci, contrahere sponsalia vel matrimonium, & similia, de quibus latissimè Joseph Ludovic. Conc. 30. n. 7. ubi enumerat nonaginta tres casus requirentes speciale mandatum. adde ut, licet constitutus ad agendum & defendendum, a generaliter ad omnia (quantumvis mandatum exigant speciale) nihilominus ex vi generalitatis hujusmodi ad articulum aliquè in quo exigitur mādātum speciale, admitti non

debeat, nisi specificato aliquo vel aliquibus articulis, speciale mandatum exigentibus, adjecta sit clausula generalis, quia tum etiam nõ expressa continebuntur, c. 4. & 5. eod. in l. Procurator § 8 cum seq. D. eod. dummodo tamen hæc non sint graviora expressis, ut sunt matrimonii contractus, & exceptiones, quæ in electi, ve lejus, cui provisio faciendâ, vel facta est, personam obijciuntur: hæc enim propter sui momentum desiderant expressum mandatum, c. fin. junctâ Glossa eod. in 6. Clement 2. eod. tit.

3. Dixi antè, non admitti aliquem alieno nomine ad agendum absque mandato, id est ut agat partes actoris; quia pot. st. quilibet, etiam absque mandato, defensionem rei in se suscipere, etiam invito actore modò iustitiam, id est, si de iustitiis satis promittat, iudicatum solvi, § fin. Insti. de satisfact. l. Qui proprios. 2. h. t. & personam legitimam standi in judicio habeat: qui naturalitè rationi conveniens est, alterius conditionem per alium posse fieri meliorem, præsertim cum alterius non interest, l. Solvendo 39. D. De negot. gesti. publicèque expedit, absentes omnes, etiam ignorantes, per quemcumque defendendi, l. Servum 33. §. publicè D. h. t. neignati damnum sentiant, nemine eos defendente, l. 1. §. fin. D. Quod a consuetudine universi. nomine, & c. diciturque, qui alium sine mandato defendit, non procurator, sed defensor, in textibus juri. nostri, l. de quare 74. §. cum absentem D. de iudicis & alibi.

4. Debet autem procurator diligenter servare fines mandati, alioquin in eo, in quo excedit, non præjudicat domino, l. Diligenter D. Mandati, & non tam constituti, quam sibi vocet, l. Si Procurator Cod. Mandati c. 9. inf. de arbitris.

§. VII.

Quo pacto finiatur Procuratoris officium.

1. Finitur mutuo consensu.
2. Revocatione domini, re adhuc integra.
3. Finita instantia.
4. Morte domini.
5. Et procuratoris.
6. Item mutatione procuratoris.

Finitur procuratoria potestas non uno modo. Et quidè primò, sicut mutuo consensu revocatur, l. Mutari 24. C. h. t. juxta vulgatam juris regulam, unumquodque eo modo dissolvi, quo colligatum est.

quo constitutus est; veluti quod constitutus sit à non habente potestatem constituendi, uti à non domino, vel eo, ad quem causa non pertinet, & sic de similibus (nam omnia, quæ adversus principalem opponi possunt, etiam procuratoribus possunt objici;) sive ex parte procuratoris, veluti quod is procurator esse nequeat, quia sit minor, excommunicatus, reus criminis &c. * 2. Hac tamen servata distinctione, quod tamen quis ideo procurator esse nequeat, quia legitimam personam standi in iudicio non habeat, idque in quacumque parte litis objici, & probari possit (cum paria sint, non esse, & non legitimo modo esse, l. Quoties D. qui satisfacere cogantur; totiesque iudicium reddatur nullum requisitis, deest, si veis actor sit, sive reus sive iudex, c. Forus inf. De verb. significat. l. iudicium D. De iudiciis;) tamen si jus standi in iudicio habeat aliunde, puta ratione militiæ, dignitatis, aut alterius similis causæ ab officio procuratorio repelli possit: quodque si principio nihil contra personam eius exceptum fuerit, valeat iudicium, nec quicquid post litæ contestatam posset objici l. Ita demum 13. Cod. eod. l. Qui procuratorem 57. C. eod. exceptio impedimento, excommunicationis, sive exceptio oriatur ex defectu materiæ controversæ, quia ea non admittat procuratorem, ut quia actio sit criminalis, in qua regulariter non admittitur procurator, qua de re cum limitationibus vide Ant. Gabriel. l. 7. de malefic. conclus. 9. Quævis si plura sint crimina, & inter ea aliqua capitalia, aliqua pecuniaria, admitti possit pro pecuniariis, non pro capitalibus, Jos. Ludovic. conclus. 46. n. 33. vel quia sit popularis actio, vel quia exigat speciale mandatum, cum exhibeatur tantum generale. Sive denique ex parte mandati, ut quia non sit sufficiens, non debita forma conceptam, aut transfusum ad iudicem vel adversarium, aut revocatum, vel aliqua in parte sit mutatum, & sic de similibus.

3. Falsi autem procuratoris gesta, post defectum mandati oppositum, non possunt rata haberi: antea verò & quæ damno & quæ usui domino sunt, recte confirmat dominus Suarez in Thes. recept. sentent. V. Procurator n. 319. & 320. Falsique procuratoris exceptio est peremptoria, & opponi potest etiam post sententiam, l. Licet 42. D. De

procuratoribus. Et similiter exceptio, Tu non es procurator, semper opponi potest: sed exceptio, Tu non potes esse procurator, tantum ante litis contestationem, Reiger in Thes. suo juris V. procurator. num. 85.

4. Habens verò mandatum dubium, admitti potest cum cautione de rato, nisi causa requiratur speciale mandatum; aut sit causa matrimonialis, in qua; quia arduum vertitur negotium, non admittitur cum cautione, si de mandato illius dubitetur, Vestrius, in Praxi l. 4. c. 5. num. 19. & 21. annot.

5. Denique quia dixi, excipi impedimentum excommunicationis, Notandum est, ita distinguendum videri, ut si fuerit excommunicatus tempore constitutionis, quia tunc non subsistit constitutio, maneat falsus procurator, & processus non valeat: si vero post mandatum supervenit excommunicatio, tum, si non opponatur, valeant acta: quemadmodum alias, ubi quis contra lege prohibetur esse procurator, processus nihilominus cum eo factus, est validus, nisi contra eundem excipiatur ante prolationem sententiae, Felinus in c. Post sessionem n. 22. inf. De probationibus. Ante mandatum verò non valent acta: ipso jure, sive opponatur, sive non, Maranta 4. p. Dist. 16. n. 42. ubi plenius vide.

TITULUS XXXIX.

De Syndico.

1. Syndicus in quo distinguatur à Procuratori.
2. Ab actore.
3. Ab Administratore Universitatis.
4. Ab Oeconomo.
5. Constitui necessario debet ab Universitate.
6. 7. Quis & qualis constituendus.
8. Satisfacere non tenetur.

1. Procuratores Universitatum & Collegiorum, qui proprie Syndici vocantur, à procuratoribus privatorum proprie dictis distinguuntur: quod hi à dominis, Syndici verò ab Universitate, Collegio, vel alterius communione corpore constituentur, ad negotia illius tractanda, ac potissimum ad causas & lites in iudicio prosequendas, l. i. §. quibus permissum